

LANDSTINGET BLEKINGE

Justitiedepartementets Dnr: Ju2014/3407/L2

Kristina Bergqvist

2014-09-09

Dnr: 2014/0398

Landstingsdirektörens ledningsstab

Telefon: 0455-73 40 16

E-post: kristina.bergqvist@ltblekinge.se

YTTRANDE 2014-09-09

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Betänkandet assisterad befruktning för ensamstående kvinnor (SOU 2014:29)

Bakgrund

Detta förslag ger ensamstående kvinnor rätt till möjlighet till insemination och befruktning utanför kroppen (IVF) inom den svenska hälso- och sjukvården. Definitionen av ensamstående kvinna innefattar varje kvinna som inte är gift, registrerad partner eller sambo. Enligt förslaget ska läkaren vid en inseminationsbehandling göra en prövning om det med hänsyn till kvinnans medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att behandlingen äger rum. Vid behandling av ensamstående kvinnor är det bara tillåtet att använda kvinnans eget ägg.

Givaren av spermier ska vara myndig och lämna ett skriftligt samtycke till att hans spermier får användas till insemination. En ny paragraf införs i föräldrabalken i vilken det framgår att faderskap inte behöver fastställas om modern genomgått en insemination eller befruktning i enlighet med lagstiftning och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet avlats genom behandlingen. Socialnämnden ska vid sådana förutsättningar lägga ner en påbörjad faderskaps- eller föräldrautredning.

Barnet har rätt att vid tillräcklig mognad (normalt sett vid övre tonåren) ta del av uppgifter om donatorn. Journaler med uppgift om donator ska bevaras i minst 70 år. Betänkandet bedömer att förslaget endast kommer att medföra marginella konsekvenser och att eventuella kostnadsökningar bedöms kunna hanteras med befintliga resurser eller inom befintliga ramar.

Sammanfattning

Landstinget Blekinge ställer sig positiva till förslaget som gör det möjligt för ensamstående kvinnor att genomföra insemination och befruktning utanför kroppen (IVF-behandling) i svensk hälso- och sjukvård och tillstyrker i stort att de regler som nu finns för sådan behandling för par även ska gälla för behandling av ensamstående kvinnor.

Förslaget utgår ifrån att läkaren skall förutom den medicinska bedömningen även bedöma kvinnans sociala förhållanden, möjlighet att vara ensam förälder samt bedöma kvinnans miljö för att säkerställa att barnet växer upp under goda förhållanden. Landstinget anser att den medicinska

LANDSTINGET BLEKINGE

bedömningen ska göras av läkare men att den sociala bedömningen istället bör göras av socialnämnderna på samma sätt som de gör bedömningar vid ensamadoptioner, en sk medgivandeutredning se 6 kap 12§ i socialtjänstlagen.

Landstinget menar i likhet med förslaget att det är viktigt att informationen om det genetiska ursprunget säkras och att samma åldersregler som gäller för behandling av par även gäller för behandling av ensamstående kvinnor. Vidare anser landstinget i likhet med förslaget att det är viktigt att spermiedonatorerna lämnar ett skriftligt samtycke till att spermierna används för donation och att samtycket kan återkallas till dess att insemination skett. Avslutningsvis vill landstinget påpeka att detta handlar om ett statligt beslut som kommer medföra ökade kostnader för landstinget. Det är viktigt att kostnadsökningen kompenseras av staten.

Lämplighetsprövningen

Utredningen påpekar vikten av att barnets bästa måste tillvägas en särskild vikt. Att barnets bästa skall genomsyra alla åtgärder som rör barn framgår också tydligt av FN-konventionen. Det är därför viktigt att lämplighetsprövningen genomförs grundligt där hälsa och sociala nätverk utreds. Landstinget anser att kommunen bör ansvara för utredning rörande sociala nätverk, brister i bostaden eller i miljön i likhet med den medgivandeutredning som socialnämnden gör vid ensamadoptioner.

Samtycke från spermiedonatorn

Landstinget tillstyrker utredningens förslag om att spermiedonatorn ska lämna ett skriftligt samtycke till att spermierna får användas till insemination och att det finns möjlighet att återkalla det till dess att insemination skett.

Informationen säkras

I enlighet med utredningen anser landstinget att det är viktigt att informationen om vem som är spermiedonator säkras. Enligt förslaget kan således ensamstående kvinnor inte använda spermier från en anonym donator.

Kvinnans ålder

Landstinget anser i likhet med utredningen att det saknas skäl att införa särregler avseende nedre eller övre åldersgräns för ensamstående kvinnor som önskar genomgå assisterad befruktning. Således tillämpas samma åldersregler som gäller för par.

Antalet kvinnor och behandlingar

Det är svårt att göra en bedömning över antalet kvinnor som kan bli aktuella för assisterad befruktning. Utredningen uppskattar att drygt 2000 kvinnor från Sverige som genomgår behandling i utlandet. Utredningen tror att efterfrågan på inseminationsbehandlingar kan vara mellan 3000-4000 behandlingar per år och 750-1000 IVF-behandlingar med donerade spermier. Landstinget tror att dessa siffror kan öka avsevärt, då kostnader i tid, resor förlorad arbetstid försvinner om behandlingen utförs i Sverige. Om behandlingen dessutom blir landstingssubventionerad så medför det en avsevärd ekonomisk lättnad för patienten vilket i sig också kan medföra att fler ensamstående kvinnor söker behandlingar. Landstinget tror därför att det kan röra sig om avsevärt fler behandlingar än utredningen tror.

LANDSTINGET BLEKINGE

Ekonomiska konsekvenser

Landstinget menar att förslaget om assisterad befruktning kommer att medföra en ökad ambitionsnivå för landstinget samt ökade kostnader. Viktigt att denna ekonomiska kostnadsökning finansieras av staten i enlighet med finansieringsprincipen. Om en statlig ersättning uteblir kan konsekvensen bli att landstinget får prioritera bort annan verksamhet eller att patienten själv får stå för avgiften för behandlingen e dyl. Landstinget anser att ensamstående kvinnor ska betala sedvanlig patientavgift, på samma sätt som heterosexuella eller lesbiska par förutsättningen för detta är dock att staten tar sitt ekonomiska ansvar. Landstingets ekonomiska kompensation bör beredas av SKL.